

25.11.2016

ESPOON VAMMAISNEUVOSTO
ESBO HANDIKAPPRÅD

VAMMAISNEUVOSTON RAKENNETAAN KAIKILLE -TYÖRYHMÄN LAUSUNTO
RAKENNUSVALVONNALLE JA -LAUTAKUNNALLE 5.12.2016

Toimitetun materiaalin ja pidetyn esittelyn perusteella, voimme vain suppeasti lausua esteettömyyden toteutumisen osalta. Lausuntomme tarkemmat kommentit on jaettu kolmeen ryhmään: bussiterminaaliin, kauppakeskukseen sekä molempia koskeviin kommentteihin.

Nostamme esiin kolme merkittävää asiaa esiin ennen tarkempia kommentteja:

1. Bussiterminaalin tuulikaapin/laiturin turvallisuus ja toimivuus

Esitämme, että bussiterminaali/laituri tehdään malli, jossa voidaan kokeilla esitetyn ratkaisun toimivuutta. Testissä voidaan todentaa odotustilasta kulku sekä laituriosan leveyden ja pituuden riittävyys toiminnallisuuden ja turvallisuuden näkökulmasta.

2. Saattoliikenne

Rakennettaessa suuria kokonaisuuksia, välimatkat sisätiloissakin ovat pitkiä. Saattoliikennepaikkojen sijainti eri puolilla rakennusta, mahdollistaa myös toimintarajoitteisten käyttömahdollisuudet. Saattoliikennepaikkojen tulee sijaita mahdollisimman lähellä ja niiden käyttö tulee olla sujuvaa ja myös muiden liikkujien turvallisuuden huomioivaa. Saattopaikoille tulee olla selkeät opasteet (ulkona ja sisällä) ja ne tulee olla yksilöllisesti nimettyjä, jotta niitä voidaan käyttää myös taksin tilaukseen.

3. Pyöröovent

Pyöröovent ovat hankalia ja vaarallisia monille käyttäjäryhmille, kuten lastenvaunujen kanssa liikkuville, vanhuksille, liikkumisesteisille ja näkövammaisille henkilöille. Pyöröovent yhteydessä tulee aina olla myös vaihtoehtoinen, esteetön ovi, joka on varustettu ovenavausmekanismilla.

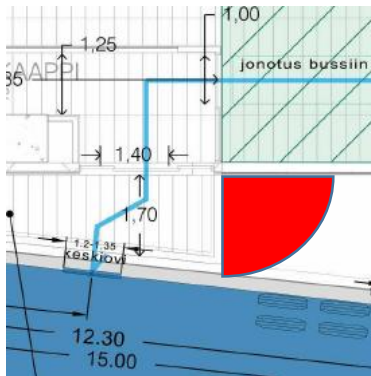
Bussiterminaalin tarkemmat kommentit

Läpiajavien linjojen laiturit

Esitetty läpiajavien linjojen laituri, johon mahtuu siis kolme bussia peräkkäin, vaikuttaa toimintarajoitteisten henkilöiden näkökulmasta erittäin toimimattomalta. Jos bussin sijainti pitkällä laituralueella ei ole ennakolta tiedossa, on bussiin ehtiminen lähes mahdotonta hitaasti liikkuville. Toisaalta myös näkövammaisen havaitseminen pitkällä laituralueella on vaikeaa kuljettajille.

Lähtölaiturit

Laiturien tuulikaappiratkaisut vaikuttavat ahtailta ja laituri lyhyeltä ja kapealta. Jos laiturista tehtäisiin ”oikea malli”, niin se selventäisi, että pitäisikö laiturikorokkeen (20 cm korkeus) oltava bussin keskiovelta perään päin pidempi tai esim. pyörästetty, jotta korokkeella lastenvaunuja/pyörätuolia liikkuva/auttava ei taaksepäin mennessään kaadu tai pyörätuolilla peruuttaessa keikahda alas. (Nyt korokkeen reuna on odotustilan seinän reunan kanssa tasan). Myös bussin ramppia tulisi kokeilla käytännössä, jotta nähdään sen toiminnallisuus.

Bussiterminaalin odotusalueen lattiamateriaalin karheus tulisi olla erilainen kuin kulkureitin. Bussien saapuessa ovien avautuminen automaattisesti, ei erillisestä painonapista.

Ajantasainen pysäkinäyttö on hyvä, jossa on bussin numero ja saapumisaika. Tämä on toimiva myös kuulovammaisille. Heikkonäköisten tarpeisiin tulisi olla näyttö, jota voidaan katsoa riittävän läheltä. Bussien saapumisesta kertova valomerkki tulee varustaa myös saapumisäänimerkillä.

Saapuneen bussin numeron automaatti kuulutus. Matinkylän terminaaliin tulee paikkoja, joissa voi kuulla kuulutuksia induktiivisesti, kunhan tarvitsivat tietävät paikat. Ne merkitään symboleilla. Vastaavat paikat tulisi tehdä myös tänne.

Muut kommentit kohdassa 'Molempia kohteita koskevat kommentit'

Kauppakeskuksen kommentit

Kauppakeskuksen pyöröovet tulisi muuttaa automaattioviksi, jotka avautuvat suoraan sivulle. Tekniset ongelmat pystytään nyt jo ratkaisemaan ja useissa EKO sertifioituissa kauppakeskuksissa on automaattiovet, esim. Sello.

Linkkejä:

ESKE: Pakkotahtinen pyöröovi, kyynärsauvat ja lentolaukku, video: <https://www.youtube.com/watch?v=5ecfcTgriOw>

ESKE: Itse työnnettävä pyöröovi, sivuovi ja kyynärsauvat, video: <https://www.youtube.com/watch?v=xTRpBcX-W9A>

RAKLI: Sello case <http://www.rakli.fi/media/tapahtumien-aineistot/tets-yhteyshenkilopaiva-22.1.2013/marjo-kankaanranta.pdf>)

Muut kommentit kohdassa 'Molempia kohteita koskevat kommentit'

Molempia kohteita koskevat kommentit

Hätätiedotus

Hätätiedotuksen pitää perustua sekä näkö- että kuuloaistiin. Kuulutuksien tulee olla selkeitä ja erottua taustahälystä. Näköön perustuvassa tiedotuksessa pitää viestin herättää huomiota. Huonokuuloisia, kuuroja ja myös vieraskielisiä (esim. turisteja) palvelisi parhaiten kuvallinen esitys.

Lasiovet ja -pinnat

Lasipinnat tulee olla merkitty kontrastimerkinnöin (1400–1600 mm korkeudella ja lisäksi lapsia varten 1000 mm:n korkeudella lattiasta) havaitsemisen helpottamiseksi. Kontrastimerkinnän tulee olla ovesa riittävän selkeä. Lisäksi oven alareunassa tulisi olla 300 mm:n korkuinen potkulevy, joka suojaaa ovea ja auttaa hahmottamisessa. Ovien täytyy erottua lasisesta seinärakenteesta selvästi esimerkiksi puitteiden avulla (kontrastit).

Lasipintoihin, kuten bussiterminaalin oviin, riittävät huomiomerkinnot, kuviot tai raidat, jotta heikkonäköinen ei törmää lasioviin.

Kontrastit (törmäysvaaran estämiseksi)

Ovien karmit ja kahvat pitäisi erottaa taustastaan kontrastilla. Kerros- ja laiturimerkintöjen on oltava hyvällä kontrastilla sekä kohomerkinnöin. Pasilan nykyisen aseman laitureiden numerot ovat erittäin selkeät. Valotaulu, jossa tummalla pohjalla iso valkoinen numero.

Seinien ja lattioiden sekä ovien kontrastit on huomioitava väreillä, samoin kalusteiden, kuten penkkien on erotuttava kontrastiltaan lattiasta.

Valaistus ja pinnat

Riittävästä valaistuksesta (sisäänkäynti ja käytävät) huolehdittava. Vältettävä heijastavia ja kiiltäviä pintoja (esim. kiiltävät lattiapinnat ja kyltit).

Lattiasta ei saa heijastua valoja tai siihen ei saa heijastaa kuvia. Portaissa ja muissa tasoeroissa on huomioitava kontrastiraidat sekä riittävä valaistus. Valosuunnittelussa suorat häikäisevät valolähteet muutettava epäsuoriksi valoiksi.

Istuimet ja pöydät/nojailu tasot

Erikorkuisia istuimia olisi hyvä olla sekä kauppakeskuksen käytävillä että bussitermiinallisissa. Istuimissa tulee olla selkänoja ja osassa istuimia myös käsinoja. Istuimia tulisi sijoittaa tavanomaisen istumiskorkeuden 450–500 mm lisäksi myös 300 ja 600 mm korkeudelle. Korkeammalle sijoitetut istuimet palvelevat mm. polvi- ja lonkkavaivoista kärsiviä henkilöitä, matalat istuimet sopivat lapsille ja lyhytkasvuksille.

Nojailutasoja, kuten istuimia, pitäisi olla erikorkuisia. Ja lisäksi sellaisia, että sen ääreen pääsee myös pyörätuolilla (pöydän alla oltava vapaata tilaa).

Kiinteät esteet tulee pystyä havaitsemaan mahdollisimman hyvin sekä kontrastein, että kepillä maasta alkaen.

Opastuksen selkeys:

Sisääntuloaulassa on oltava selkeät opasteet, joiden tulee olla heijastamatonta materiaalia, tekstin ja symbolin tulee muodostaa selvä kontrasti taustaa vasten ja itse opasteen seinää vasten. Paras näkyvyys syntyy tummalla pohjalla olevista vaaleista kirjaimista, mutta musta-valkoinen toimii myös vaalealla pohjalla. Tärkeää kuitenkin on, että taustan ja kirjaimen/symbolin välinen kontrasti on mahdollisimman hyvä.

Vaihtuvaa tietoa kuten aikataulut ym. voidaan opastaa myös nykyaikaisin LCD-näytöin, joissa on hyvä heijastamaton pinta. Tekstin kokoon ja kontrasteihin sekä väritykseen on kiinnitettävä huomioita samoin kuin muissakin opasteissa.

Läpinäkyvä tausta (lasipinta tai vastaava) on erittäin ongelmallinen näkövammaisille, koska pinta aiheuttaa jo itsessään heijastumia eikä kontrastia taustan ja kirjaimen välille synny. Häikäisyn välttämiseksi opasteet tehdään puolihimmeiksi.

Opasteissa huomioitava lisäksi selkeä kirjasintyyppi, käytetään suur- ja pienaakkosia ja kirjain koko, joka sovitettava lukemisetäisyyteen.

Ohjaavat listat (näkövammaiset)

Lattioissa tulee olla ohjaavat yhtenäiset listat, jotka voi havaita näöllä ja taktiilisti. (Lahden matkakeskuksessa on käytetty hyvin erottuvaa listaa). Ohjauslista, jossa on hyvä kontrasti, palvelee myös heikkonäköisiä näkemisen tukena.

Ohjaava lista tulee sijoittaa keskelle kulkureittiä. Ohjaavan listan risteyksessä olisi hyvä olla risteyskohdan ympärillä erikarheudella olevaa laattaa.

Mikäli käytössä on pyöröovia, ohjaavan listan tulee ohjata tavalliselle ovelle.

Kulkureitti portaiden alle on estettävä.

Hissit

Hisseissä tulee olla selkeät painettavat nappulat, ei kosketusnappuloita. Kutsupainike hyvällä kontrastipohjalla sekä kerrosnumero isolla ja tunnusteltavana. Hisseissä puhepalautte saapumiskerroksesta ja saapumisen merkkiäänäni (ulkopuolella odottaessa), mielellään erilainen ääni alas/ylöspäin.

Automaattiovet, jotka ovat riittävän kauan auki.

Opastus / näkövammaiset

Ilmoitus- ja näyttötauluja tulee sijoittaa myös korkeudelle, josta pääsee lähelle lukemaan. Mikäli löytyy soveltuva tekninen ratkaisu, tulisi käyttöön ottaa myös puhuvat näyttötaulut. Esimerkiksi HSL- Haapaniemen pysäkillä on jo puhuva aikataulunäyttö.

Äänimajakointa julkisissa tiloissa on oltava ovien, portaiden tai hissien kohdalla. Äänimajakoiden äänen valintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta häiritsevä piippaus ei ärsyttäisi muita, esim. linnun lauluja. Sanakartta kohteesta saavutettavassa muodossa. Tunnusteltava 3D kartta kohteen sisätiloista.

iBeacon majakoiden sijoittelu ja sähkön saanti niihin. (iBeacon mahdollistaa sisätilapaikannuksen mobiililaitteisiin. Tarkkuus parhaimmillaan muutama metri, joten se auttaa näkövammaista paikantamaan itsensä.)

Espoossa 5.12.2016

Vammaisneuvoston puolesta

Pirkko Kuusela
Vammaisneuvoston puheenjohtaja

Hanna Bäckström
Rakennetaan kaikille -työryhmän pj

- Viite Lausunto perustuu seuraavaan materiaaliin:
- AINOA_esteettömyysselvitys_LUONNOS_2016-11-22_A3
 - Tuulikaappien_toiminnallisuustarkastelu_2015-10-26
- Jakelu: Okke Kiviluoto, arkkitehti, SAFA, Arkkitehtitoimisto SARC Oy
Sirkku Wallin, esteettömyysasiantuntija, Espoon kaupunki
Sirkku Kiviniitty, vammaisasiamies, Espoon kaupunki
- Tiedoksi: Vammaisneuvosto, Rakennetaan kaikille -työryhmä,
Rakennuslautakunta